

HAYVAN YETİŐTİRME İLKELERİ

12. HAFTA

Prof. Dr. Mehmet ERTUĐRUL

YAPAĞI ve TIFTİK ÜRETİMİ

- ▣ Çeşitli hayvan türlerinden kırkım, tarama, yolma, kimyasallar kullanılarak döktürme yoluyla elde edilen, yıkanıp-tarandıktan sonra iplik haline getirilen lif topluluğuna YAPAĞI adı verilir.
- ▣ Koyun, Ankara Keçisi, Keşmir Keçisi, Ankara Tavşanı, Lama, Kıl Keçilerinden elde edilen ince kıllar genel olarak yapağı olarak adlandırılır.
- ▣ Koyunlardan elde edilene yapağı, Ankara Keçisinden elde edilene Tiftik (Mohair), Kıl keçilerinden elde edilene ise Keşmir (Kashmere), Ankara Tavşanından elde edilene ise Angora adı verilir

YAPAĞI ve TIFTİK ÜRETİMİ

Devam

<u>Yapağı sınıfları</u>	<u>Ürünler</u>
İnce Yapağı	İnce kumaş
Orta ince yapağı	Tweed kumaş
Kaba karışık yapağı	Halı, kilim, battaniye çorap, eldiven
- Sentetik lif kullanımının artması ince yapağının önemini azaltmış, sentetik liflerin kalitesini artırmada kullanılan orta ince yapağının değeri İnce yapağı düzeyine çıkmıştır.

YAPAĞI ve TİFTİK ÜRETİMİ

Devam

- ▣ Orta ince yapağı, etçi ve kombine verimli ırklardan elde edildiğinden, bu ırklar et üretimleri nedeniyle yüksek gelir sağladığından yetiştirici etçileri tercih etmeye başlamıştır.
- ▣ Orta ince yapağı, sentetik liflerle karışık olarak makine halısı üretiminde de kullanılmaktadır.
- ▣ Kaba karışık yapağılar yerli ırklardan elde edilir. Kaba üst, ince alt ve kemp kıllardan (köpek kılı) oluşur.

YAPAĞI ve TİFTİK ÜRETİMİ

Devam

- ▣ Yapağı kalitesi belirlemede
Lif çapı, Uzunluk, Birörneklik, Esneklik,
Dayanıklılık, Randıman, Lüle uzunluğu, Kıvrım
sayısı vbg. Çok sayıda özellik dikkate alınır
- ▣ İngiliz (Bradford) sınıflama sistemi yaygın olarak
kullanılmaktadır. Bu sistemde 453 g yapağıdan
elde edilebilecek 560 yarda uzunlukta iplik
yumağı sayısı esas alınır ve “S” olarak adlandırılır
- ▣ ≤ 48 S kaba, 50-60 S orta ince, > 60 S ince yapağı
olarak adlandırılır

YAPAĞI ve TIFTİK ÜRETİMİ

Devam

- ▣ 20 milyon baş Türkiye koyun varlığının, 1,5 milyon başı Merinos, diğerleri yerli ırktır.
- ▣ Koyun başına yapağı üretimi 2 kg ın altındadır.
- ▣ Yapağı büyük ölçüde değer kaybetmiştir
- ▣ Bazı yörelerde yapağının tamamı kırkım ücreti olarak kırkımcıya teklif edilse dahi kırkımcı bulunamamaktadır

YAPAĞI ve TIFTİK ÜRETİMİ

Devam

- ▣ -Koyunlarımızda yapağı verimi genotipik olarak düşüktür. Sık ve ince yapağılılar damızlığa ayrılmalı
- Yapağı dökümü fazladır. Aydınlık ve havadar ağıl, dış parazit mücadelesi, besleme
- Kırkım hataları verimi azaltmaktadır. Usta kırkımcı, yılda 2 kırkım
- ▣ Yetiştiricinin örgütlenerek, girdi sağlama, kırkım yeri, kırkım makinesi, yapağı deposu, eksper, toplu pazarlama olanaklarının sağlanması

YAPAĞI ve TIFTİK ÜRETİMİ

Devam

▣ TIFTİK ÜRETİMİ

- ▣ Ankara Keçisi varlığımız 100 bin başa geriledi. Üretimin artırılması öncelikle sayının artırılmasına, verim ve kalitenin yükseltilmesine, bu da dünya pazarında rekabet edebilir ve yetiştiriciye yeterli gelir sağlayacak fiyat ve desteklemelerle mümkün.
- ▣ -Tiftik yerine, tiftiğe değer katacak ürünlerin geliştirilip pazarlanması olanakları sağlanmalı
- ▣ Ankara keçisi yetiştiriciliğinin sorunları aşılmalı
  - Erkeç yetiştiriciliği terk edilmeli

YAPAĞI ve TIFTİK ÜRETİMİ

Devam

-Döl tutma oranı artırılmalı (Besleme, koç sayısını artırma, denetimli çiftleştirme

-Telefat azaltılmalı (Yaylada soğuktan koruma, besleme koşulları, barındırmanın ıslahı

-Tiftik kayıpları önlenmeli

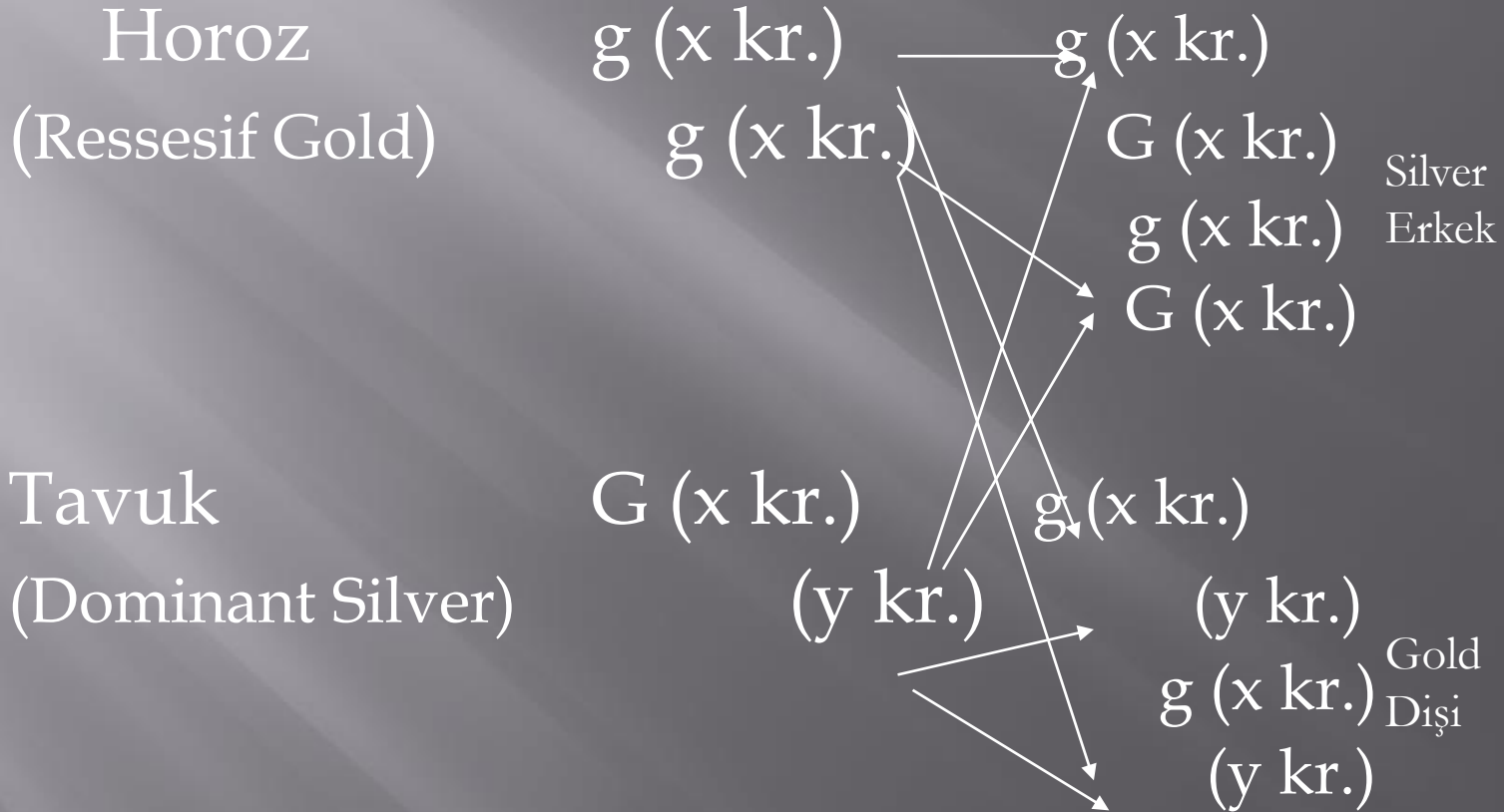
-Tiftik dökümü önlenmeli (besleme, parazit mücadelesi, barındırma koşulları, erken kırkım)

-Makine ile kırkım

YUMURTA ÜRETİMİ

- ▣ 20. YY başlarına kadar aile işletmelerinde
- ▣ Şehirleşmenin hızlanması ile işletmelerde büyüme
- ▣ Tavukçuluk işletmelerinin kurulması
- ▣ Yumurtacı ırkların ıslahı (Beyaz Leghorn 220 yum.
- ▣ Hibrit yumurtacıların geliştirilmesi (300 yumurta.)
- ▣ Yumurtacı işletmeler dışı civciv talep eder
  - Kloak tan cinsiyet tayini
  - Auto-seks

YUMURTA ÜRETİMİ Devam

AUTO SEKS

YUMURTA ÜRETİMİ Devam

▣ Genel İlkeler

1. G.Doğu ve Doğu Anadolu'da teşviklerle yumurta tavukçuluğu geliştirilmelidir
2. Küçük işletmeler aracılığıyla kırsal kalkınmaya katkıda bulunulmalıdır. Pazarlamada karşılaşılabilecek sorunlar devletce çözülmelidir
3. RST (RÖT) ile damızlık civcivler karşılaştırılmalı
4. Yumurta tüketimi artırılmalıdır

YUMURTA ÜRETİMİ Devam

5. İhracat geliştirilmelidir
6. Yumurta maliyeti düşürülmelidir
7. Etkin pazarlama organizasyonu sağlanmalıdır
8. Yumurtacı ve Etçi hibrit büyük ebeveyn geliştirme çalışmalarına ağırlık ve hız kazandırılmalıdır.